

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadványban átvéve:
 Egyszerűsített — 10 kor.
 Helyben másban átvéve:
 Egyszerűsített — 20 kor.
 Helyben másban átvéve:
 Egyszerűsített — 25 kor.
 Helyben másban átvéve:
 Egyszerűsített — 30 kor.

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és a hónap utáni napok kivételével.

Árjegyzék és kiadványok:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 8.

A szerkesztőség kérésre visszajáró vagy megrendelés nem vállalunk.

Előzetesek és hirdetések a kiadványban külön díjért.

Egyes mások ára 6 fillér.

NAGYVÁRAD május 3

A sárga veszedelem.

(K. Ö.) Németország ugratta be Oroszországot a háboruba, hogy könnyebben ráerőszakolhassa az új vámtarifáját és most mégis Németország az, mely leginkább fél attól, hogy Japán legyőzi Oroszországot. Mert a japán győzelem esetén a sárga faj közgazdasági megerősödésétől kell tartani, ami előbb-utóbb végzetessé lehet Európára nézve.

Eltekintve attól, hogy ez a tétel közgazdaságilag mennyiben állja meg a helyét, azt nem értjük, hogy miért van éppen Németországnak oka első sorban a japán gazdasági haladástól megijedni. Az hogy Németország kínai területen, Kiao-Csou-ban területet szerzett, remélhetőleg még nem izgatja annyira képzeletét hogy Kína importörje gyanánt tekinthesse, magát.

Igaz, Japán amint a kulturában, úgy gazdaságilag is rendkívül előhaladott állapotban van. Nem is sejtett gazdasági erőforrásokkal dicsekedhetik ez a nép, mely hazája szűk határai között immár meg nem élhet. Terjeszkednie kell, ha társadalmi és gazdasági zavaroktól menekedni akar. Az orosz kolosszus utjában állott. Meg kellett történnie az összeütközésnek. Ez a háboru oka. Ez volt oka egyúttal a japán-kinai háborunak is, mely a győzedelmes Japánnak politikai sikert alig biztosított, annál inkább azonban

Oroszországnak és egyes ipari exportra dolgozó államoknak.

Japán szeme előtt az óriási kínai birodalom lebeg, megmérhetetlen területével, 400 millió lakosságával és szunnyadó gazdasági erővel. Ezt az óriási birodalmat közgazdaságilag meghódítani, oly törekvés, mely minden államnak, tehát Japánnak is dicséretére válik. Ez ellen erélyesen éppen csak azok tiltakoznak, kik Kinát és Keleti Ázsiát kész prédaként tekintették. És hogy ebből kifolyólag a messze jövőben a sárga faj gazdasági versenyét festik a falra, az önfentartási ösztön folyománya gyanánt megérthető, de kevésbé jogosult abból a szempontból, ha egy törekvő és művelt népet diplomáciai uton vagy fegyverrel szűk határok közé szorítani akarnának.

Egyébként a japánok gazdasági előhaladásától csak annak kell tartani, a ki egyoldalú gazdasági politikát folytat, mert ez kényszeríti az export politikára, idegen területek meghódítására, még annak veszélyére is, hogy saját népe gazdasági válsággal küzd. Németország például egyoldalú iparfejlesztésével óriási lendületet adott iparának. De tönkre tette a mezőgazdaságot, mely a válságos idő miatt a béreket leszállítani kényszerült és így akaratlanul is a mezőgazdasági munkásokat az ipar szolgálatába kergette. Az iparnak a fellendülés következtében szűk lett az ország határa. Elment gyarmatosítani Afrikába és Ázsiába. Az imperializmus nagyon hiu. Beéri a látszólagos si-

kerekkel is. És mikor ezek a kalandozások nem sikerülnek, az anyaországnak kell vért izzadnia. Otthon pedig folyton rosszabodnak az állapotok. Az elhanyagolt mezőgazdaság meghoszulja magát. Szociális zavarok és kivándorlás jár a nyomában. Így jövünk a másik véglethez, a prohibítív vám védelemhez.

Ne ringassuk magunkat illúziókba. Az a közgazdasági politika, melyet Európa államaival együtt mi is folytattunk, nagyobb veszedelmet rejt magában Európára, mint a sárga faj gazdasági megerősödése. Ha az utóbbi veszélyt rejt magában, védekezzünk ellene. De védekezzünk ellene idehaza okos és észszerű gazdasági politikával. Csináljunk nemzeti politikát. Biztosítsuk a hazai termelésnek a hazai fogyasztást, legyen nemzeti iparunk és kereskedelmünk, legyen nemzeti szociális politikánk, akkor tőlünk bátran megerősödhetik a sárga faj.

A keleti kérdés bonyodalmai.

Hirtelen, váratlan valami újabb komplikáció állott be a keleti kérdésben. És olyan oldalról jött, ahonnan senki nem várta. Egy óta már az volt a híre, hogy Athén és Sztambul között a legjobb a viszony. Ugy látszott, hogy az 1897 iki háboru a hellenizmus akcióképességét egészen megtörte s emiatt kénytelenek az oszmánokkal együtt szembeszállni a bolgár agitációkkal.

S következt a szírjai eset. Egy görög alattvalót a helyi hatóság az iparendély fizetésére szólította fel. Ez vonakodott, mire hecsútkák a boltját. Az ottani görög konzulá-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZAJA.

A feérporti magyar kolónia Észak-Amerikában.*

Írta: Hegyi Antal.

A megélhetés mind nagyobb számban újí ki Magyarországot űslakóit Amerikába. Alig érkezik Európából hajó a new-yorki és baltimorei kikötőkbe magyarországi kivándorlók nélkül. Ezeknek nagyrésze az Egyesült-Államok területén telepszik meg, bár az amerikai hatóságok a bevándorlási törvények szigorításával mindent elkövetnek, hogy megakadályozzák a nem kívánatos bevándorlók partraszállását.

Magyarország kivándorolt népét másfél millióra becsülik az Egyesült-Államok területén, ahol a szélrózsza minden irányában szétszóródva kisebb-nagyobb telepeket képeznek. Leg-

nagyobb a magyar telep New-Yorkban, csak hogy benne sok a kivándorolt zsidó. Aztán a clevelandi Ohájó (Ohio) államban, melynek népessége negyvenezer főre tehető. Jelentékeny kolónia még a chicagói Illionisban; ez utóbbi több, mint ötezer tagot számlál. A kisebb kolóniáknak se szeri, se száma e nagy világbirodalom minden táján. A kisebbek közé tartozik a feérporti magyar kolónia is az Iri (Erie) tónak keleti partján Clevelandtól másfél, Buffalótól pedig három órai távolban vasúton. Tíz év előtt kezdett magyarokkal népesedni. Tagjai leginkább Ungmegeye Nagykapos, Kiskapos és Csepely községeiből valók, akik Pittsburg és Mc Kiszport vidékéről származtak ide, mivel az ottani olvasztók és vasgyárak abban az időben a külföldi verseny miatt sztappoltak (szüneteltek), és ők munka nélkül maradván, az Iri tónak ezen jelentékeny kikötőjében kerestek foglalkozást. Igaz ugyan, hogy itt csak nyári munka van, mert a tó télen többnyire befagy, és a hajóközlekedés december elejétől

május elejéig szünetel. De mivel nyáron igen jól keresnek t. i. két hetenként hatvan-hetven dollárt is kap egy-egy munkás, a mi 300—350 koronának felel meg, mégis állandóan megtelepedtek itt, sőt ingatlanokat is szereznek.

Feérport (angolosan: Fairport-Harbor) mintegy háromezer lelket számláló kisdéd község közvetlenül az Iri tó partján. Nyugatról és éjszokról a tónak végtelensége határolja. Keletről és délről pedig az Iri river (kisebb folyó) kerüli körül szép erdős tájakkal. Éghajlati viszonyai egészségesek és nagyon hasonlítanak Magyarországhoz, csak hogy rendkívüli hirtelen változó és szélsőséges?

Lakosai közül a benszülöttek angolok, a bevándorlottak pedig magyarok, finnek és tótok. A benszülöttek üzérkedéssel és némi gazdálkodással (leginkább tehenészettel) foglalkoznak. A bevándorlottak legnagyobb része a kikötőben keresi kenyerét.

Feérport most van épülés alatt szabályos, széles utcákkal. Közepén van mintegy

* A Kath. Hitterjesztés májusi füzetéből.

**Jó czipó, jó czipó, jó czipó,
 jó czipó, jó czipó, jó czipó,
 jó czipó, jó czipó, jó czipó**

egyedül

REICHARD áruháza

cégnél Fő-utcán kapható.

tus titkára, Delyannis a kawasszai segítségvel fel akarta nyitni a boltot, amiben megakadályozta a rendőség. Ebből verekedés támadt és Delyannis, akit egy rendőr tetleg inzultált, öt revolverlövést tett s egy rendőrt megsebesített. Erre Delyannist katonáival együtt letartóztatták, de a görög konzul intervenciójára szabadon bocsátották. A konstantinápolyi követ, Griparis sietett a portától elégtételt kérni, amit ott megtagadtak. Erre Griparis előbb Calice bárót, a diplomáciai testület doyenjét kereste föl, majd a többi nagykövetet, hogy támogassák e reklamációját; akik meg is ígérték, hogy támogatják a kérelmet, mert az ügynek csakhamar nagyon veszedelmesek lettek a dimenziói. Az athéni kormány már összeszedte a hajóraját, amelynek Szmyrna felé jelölték ki az utirányt. A görög sajtóban szenvedélyes hang támadt Törökország ellen, amelyeket csak fokozott az orosz félhivatalos hang: »A Balkán-félsziget jövőjét Oroszország akaratának számbavétele nélkül nem lehet és nem szabad eldönteni.«

A szmyrnai esetet bizonyára nemsokára elintézik, annál is inkább, mert mind a két oldalon inkorrekt módon jártak el. Delyannisnek sem volt joga az elzárt terület kinyitni s a török rendőség nem tartóztathatta le.

Hogy a kép teljes legyen, vegyünk tudomást az örmény fölkelésről, amely szintén diplomáciai akcióra adhat okot. Macedóniában pedig a reformokból még mindig nem lehet valóság. A nagyhatalmak azzal vigasztalódnak, hogy eddig megtették mindent s ma is megtesznek, amit Törökország érdekei megkívánnak. Ha Törökország jóakarata hiányzik, akkor minden hiábavaió. Es jön az ultima ráció. Ehhez pedig a szmyrnai eset nagyon közel vitte a nagyhatalmakat.

A Balkánon tehát éppenséggel nincsen rend. És féltő, hogy nem is lesz. Es most már, amikor az avatatlannak úgy tetszett, hogy különös ok nincsen az aggodalomra, akkor támadott olyan rengeteg, amely talán egész Európát megissza gyökerestül.

Az orosz-japán háború.

Tokio, május 3. Midőn a japánok tegnap reggel megszállták a Kiulicsung és Joszoko között a jobb Iho-parton lévő dombort, az oroszok a Kiulicsungtól északkeletre lévő dombokon másodsor is ellenállást fejtettek ki. A japánok három uton haladtak elő és megszáll-

ták a Liulicsung és Szujukari között lévő vonalakat.

A császári gárda az oroszokat három oldalról körülfogta és este 8 órakor elkeseredett tusa után elfoglalta az oroszok állását. A japánok husz ágyút veittek el fogattal és löszerezrel és több mint 20 tisztet és nagyszámu katonát ejtettek fogságba. Az oroszok visszavonultak Föngvancsöngbe.

A szárazföldi csapatok támogatására a japánok ugyszólván egy egész új flottát szerveztek.

A Jalu-folyónál megvívandó ütközethez a japánok nagyban készülődnek és természetesen mindent elkövetnek, hogy győzelmet arathassanak.

Ep ezért szerveztek egy kis flottát. Ez a flotta csupa aránylag kis hajókból áll, amelyek képesek a keskeny folyóban mindenféle fűrgé és gyors mozdulatokat végezni. A kis hajók ugynevezett gépágyukkal vannak ellátva, — de felszerelésükről közelebbi adatok ismeretlenek.

Angol jelentések szerint már különböző mozdulatokat tettek és igen beváltak. Természetesen csak apróbb szolgálatokat teljesíthetnek.

Egyáltalában titok, hogy az igazi japán hadiflotta jelenleg hol vesztegel. A keletázsiai hírekből nem lehet kiokoskodni, hogy a japánok a kikötőt támadják-e vagy csak megfigyelték.

Mindenesetre meg kell a későbbi híreket várni, csak így alkothatjuk meg a tiszta képet a helyzetről.

London, május 3. Tokióból érkezett újabb hírek szerint a Jalu folyónál vívott csata borzalmasabb volt, mint első értesülések szólanak.

A japán tüzérség válságos pusztitást végzett a kozákok között, a kik a Zain visszavonulását fedezték és a melynek nem volt ágyufedezete.

két hold belsősséggel a kath. templom, lelkész lak és iskola. Ezenkívül kéttemplomuk van a finneknek, kik Oroszországból származtak ide és luteránus vallásuak.

Egy templomuk pedig a bennszülött baptista angoloknak. Ájris (katholikus angol) család mind össze négy van a községben és ezek a magyar templomba járnak, mert más katolikus templom nincs a közelben.

Van a községnek emeletes két nagy népiskolája, melyekben kizárólag nők tanítanak, minthogy Amerikában a férfiak jövedelmezőbb foglalkozást találnak. Van a községben vízvezeték, villamvilágítás, villamos és gőzvasut s két világító torony, egyik a kikötő bejáratánál a hajó kalauzolására, másik pedig fenn a parton, mintegy huszonöt méter magasságban a hajóknak a messze távolban való irányítására.

A feérporti magyar kolónia különben mint egy hatszáz főből áll, kik felerészben reformátusok, felerészben pedig katolikusok 1892. — 1896-ig »Árpád-egylet« név alatt közös betegsegélyző egyület tartottak fenn, de a vállalási ellentétek miatt nem volt békés működése az együletnek. Hozzájárult, hogy az egyület vezetői nem a kolónia, hanem a magok érdekeit tartották működésükben szem előtt. 1896-ban tehát atyafiságosan szétválván, a katolikus rész »I. Szent István király« név alatt új betegsegélyző egyület alakított. A református rész »Árpád-egylet« cim alatt folytatta tovább működését.

Ez szerencséjük volt kath. hittestvéreinknek, kiknek mind égetőbb vágyuk lett, hogy hitközséget szervezhessenek és a magok édes anyanyelvén hallgathassák Istennek lelket tápláló igéjét. Itt a messze idegenben ugyanis nemcsak a honvágy gyöttri az ide szakadt vándort, hanem még inkább azon körülmény, hogy meg van fosztva minden lelki vigasztalástól, mert hiába keresi föl az angol kath. templomokat, azokban a szentmisen kívül meg nem ért semmit. A clevelandi magyar templom pedig ide oly messze van, hogy még vasuton sem lehet megközelíteni kellő időben.

Dicsérettel kell ugyan fölemlítenem, hogy az amerikai ájris (katholikus angol) püspökök minden lehető elkövetnek, hogy az ide szakadt kath. magyar nép lelki szükségleteiről gondoskodjanak; ámde ez a gondoskodás sokszor legyőzhetetlen nehézségekbe ütközik a miatt, hogy nem kapnak megbízható magyar lelkészeket, mert a magyarországi püspökök nem örömet bocsátják el egyházmegyéikből papjaikat. Akiket pedig végzetők egy, vagy más okból ide hoz, nem mindig a magyar nép lelki-üdvét tartják szem előtt, s ilyenek alkalmazásában, a tapasztalatokon okulva, az amerikai püspöki kar a legnagyobb óvatossággal kénytelen eljárni.

Egy kis Magyarország lett itt azóta e messze idegenben, mert a magyar isteni szolgálat nemcsak a feérportiakat, hanem a

A virágkiállítás megnyitása.

Budapest, máj 8.

Az örvendő magyar főváros pompával, tinnepségekkel veszi körül a királyt. Ez ünnepek sorozata tegnap indult meg azzal a virágkiállítással, amelyet a főváros közönsége és a képzőművészeti-társulat közösen rendeztek.

A városliget tavaszába illesztették ezt a színes, illatos paradicsomot. A műcsarnok termeiben, a hol a tavaszi képkiallítás még látható, olyan versenye ez a természetnek és a művészetnek, amely messze maga mögött hagyja a — művészetet.

A kertek legdiszesebb virágai, az exotikus tájak tündöklő színű növényei, gigászi virág-lombok, fehér-sárga, égővörös, biborlilaszínű csodaszép virágok, az 52 féle azalák, a Phoenix-pálmák, Maximiliana régia, mimóza virágok elegáns csoportjai között százféle nemes rózsafaj virágai szolgálak keretétül annak a pompának, a mely itt a királyt várta.

Az összes főméltóságok s a magyar társadalom legfelsőbb előkelői, az urak frakkban, a hölgyek estélyi diszben már 10 óra után kezdtek gyülekezni a Műcsarnok termeiben. A miniszterek csaknem teljes számban, a két ház zöme, katonai főméltóságok, főrendek s ama bizonyos jelen voltak, akik nélküli az efféle dolgok meg nem eshetnek, vidám és érdekes csoportokat alkotva, hullámozottak ünnepléses varakozással a Műcsarnok főlépcsői körül.

Néhány percczel tizenegy óra előtt érkezett magyar huszáros, sallangos négyes fogaton József Agost főherceg hadsegéde kíséretében, a kit Berzeviczy Albert miniszter fogadott Halmos polgármesterrel. Nemsokára aztán megérkezett a király főhadsegédével, báró Bolfras tábornagygyal.

Amikor a király kocsija berobogott a műcsarnok előtt levő félkörbe, hangos ováció fogadta. A király vidáman mosolyogva, barátságosan köszöntve a szép közönséget, legelőször Berzeviczy miniszterrel szorított kezet, aki néhány szóval üdvözölte a királyt.

Azután Halmos polgármester köszöntötte

környékbéli magyarokat is ide vonzza, kiknek számára ünnepeken és vasárnapokon délelőtt nyolc órakor kis mise és tanítás, tíz órakor énekes mise és prédikáció, délután két órakor pedig letenye tartatik, melyek alatt a néphoni szokás szerint anyanyelven énekel és imádkozik.

De ne gondolja senki, hogy Amerikában is olyan a lekipásztori élet, mint otthon az országban. Amerikában nincsenek igaz értelemben vett plebániák, hanem csak hitközségi egyesületek, melyekben a lelkész csak mint misszionárius működik. Igaz ugyan, hogy az Egyesült-Államok kath. egyháza talán legnagyobb, leghatalmasabb és legjobban szervezett ága a római egyháznak, mely tizenegy érsekséget, hetvenhat püspökséget és apostoli delegátiót, tizenkétezer áldozó papot, tizenegyezer templomot, két egyetemet, hetvenegy papnövendét s közel tizenkét ezer katolikus intézetet, növendéket, felsőbb fi- és leány-iskolákat, néptanodákat, árvaházakat, ápoldákat és kórházakat tart fenn tizenkét millió hívővel, ezen de egyház szervezete egészen elüt az európai egyházak szervezetétől. Itt mindent a népnek kell fentartani, azért is kerül minden fölösleges fényt és pompát itt az egyház. Nincsenek káptalanok, esperesek, sem egyéb kintünetések, minő például az aranykereszt és a piros öv.

(Vége köv.)

a királyt a főváros nevében s a király barátos szavakkal fejezte ki örömét, hogy a szép kiállítást láthatja. Ekkor megpillantotta a király József Agost főherceget és kezét szorítva vele, felhaladt a lépcsőkön, hogy a Múcsarnok kapuján át belépjen a művészet csarnokába.

A rendezőség azonban most hirtelen — alig hocsátva néhány embert a király kíséretén — bezárta a kaput s a meghívott vendégek kellemetlen csalódással kirekedtek a lépcsőkre.

Csak mintegy félórával később, jókora tolongás után, juthattak a meghívott vendégek a kiállítás termeibe. Ezalatt a király a miniszter és *Karlovsky* Bertalan festőművész kalauzálása mellett előbb megtekintette a képkiallítást.

Teremről-teremre haladva, figyelmesen meg szemlélte a festményeket, némelyiknél érdeklődve megállott és bemutatta magának azokat a művészeket, akiknek művei megnyerték a tetszését.

A képkiallítás megszemlélése után következett a virágkiállítás megtekintése és egyes ritkább és szebb példányainál a király érdeklődve állott meg.

A látogatás közel egy óra hosszat tartott és mindvégig kellemes hatásról tanuskodott.

UJDONSAGOK.

Miniszteri szakértő a pénztár-vizsgálatnál.

A Nagyváradi város főpénztáránál elkövetett sikkasztás ügye még mindég erősen foglalkoztatja a közönséget. Természetesen különböző-különb hírek keletkeznek, amelyek valóságához nagyon sok szó fér.

A sikkasztással kapcsolatosan a városi tisztviselők vagyoni helyzetét bírálgatják.

A kedélyekre és az izgatottságra csillapító hatott a közigazgatási bizottság ülése és *Rimler* Károly polgármester tapintatos eljárása, amelylyel biztosította a város részére az elsikkasztott összeg visszatérítését. A nagy közönséget azonban semmi sem képes teljesen megnyugtani, csak ha miniszteri szakértő vizsgálja felül visszamenőleg a városi pénztárt. Ami meg fog történni.

A közigazgatási bizottság által kiküldött három tagú bizottság kérte a polgármestert, hogy miniszteri szakértő kiküldését eszközölje ki, a ki nekik segédkezzék a vizsgálatnál s szakszerű utbaigazítással szolgáljon.

Rimler Károly még tegnap délután sürgős felterjesztést intézett a belügyminiszterhez, amelyben kérte, hogy a városi pénztár számadásainak visszamenőleg leendő felülvizsgálata végett egy miniszteri szakközvegyt küldjön ki, aki a kiküldött bizottságot működésében támogassa.

A miniszteri kiküldött pár nap alatt valószínűleg megérkezik s akkor kezdik meg a pénztári számadások nagy arányú revízióját.

A közönség körében a sikkasztással kapcsolatosan a legélesebben bíralják az ellenőrzésnek hiányos voltát, melynek folytán lehetett csak a sikkasztást elkövetni.

TAJÉKOZTATO.

Május 4. Megyei köz. bizottság ülése d. e. 9 órakor,
Május 5. Közigazgatási ülés d. u. 8 órakor a város-házán.

* **Vinkler** püspök köszönő levele. *Vinkler* József vál. püspök, nagyváradi l. szert. káptalani nagyprépost ápril hó elején tartotta gyémánt miséjét, áldozásának 60-ik évfordulója alkalmából. A nagyszámu üdvözlők között Nagyváradi város tanácsa is megleghangu üdvözlő iratban fejezte ki jókívánatait. Az üdvözlést *Vinkler* József püspök a következő levélben köszönte meg:

Tekintetes Polgármester Ur!

Azon kitünő figyelmét, melylyel az isteni Gondviselés végtelen kegyelméből nyert hosszú életpályám alakulásait kíséreni s azon sok jó kívánatért, melyekkel engem 60 éves áldozásom alkalmából, Nagyváradi város Tanácsának f. hó 6-án tartott ülésében hozott határozata értelmében 4192. k. sz. a. kelt nagybecsű soráiban elhalmozni kegyeskedett fogadja az én legbensőbb, leghálásb köszönetemet azon nyilatkozatommal egybekapcsolva: hogy egyházi és polgári kötelességeim hűség teljesítését s ezek között nemes városunk jólétének előmozdítását valamint eddig úgy ezután is élttem legelső feladatának tekintem.

S midőn ezen legegyszerűbb, de szívem mélyéből fakadó legőszintébb hálámnak, a tek. Városi Tanács tudomására hozatalára a tek Polgármester urat alázatosan felkérni bátorodom, kiváló tiszteletem nyilvánítása mellett

maradtam a tek. Polgármester urnak
Nagyváradi, 1904. ápril 24.

alázatos szolgálja

Vinkler József

v. püspök, nagyváradi
l. sz. nagyprépost.

* **Választók névjegyzéke.** Az 1905-iki évi nagyváradi választók névjegyzékét tegnap délután állapította meg a központi választmány. *Rimler* Károly polgármester elnöke alatt *Rádl* Odón, dr *Radó* Ignác, *Hlatky* Endre, és dr *Istvárfy* István voltak jelen. Az ideiglenesen összeállított névjegyzékből egyeseket, a kik két városrészben lettek felvéve, töröltek éppen így több külföldi honost. A névjegyzékbe fel vannak véve: *Szmrecsányi* Pál váradi püspök, gróf *Tisza* István miniszterelnök, *Belopotoczky* Kálmán tábori püspök, *Fraknoi* Vilmos cz. püspök. A névjegyzékét május 5-től 25-ig közszemlére teszik ki; 15-ig a felszólamlások beadhatók, 15-től 25-ig a felszólamlások elleni felebezések nyújtandók be. A polgármester különben a következő hirdetményt bocsátotta ki:

Az 1905. évre érvényes országgyűlési képviselő választóknak a nagyváradi választókerületre nézve hivatalból összeállított ideiglenes névjegyzéke a kihagyottak névjegyzékével együtt az 1899. évi XV. t.-cz. 146., illetve 151. §-a értelmében folyó évi május hó 5-től kezdődőleg folyó évi május hó 25-ig bezárólag a város-ház közigazgatási kiadóhivatalában közszemlére lesz kitéve.

Ezen ideiglenes névjegyzékét, valamint a kihagyottak jegyzékét a jelzett napokon reggeli 8 órától déli 12 óráig mindenki megtekintheti és délután 2 órától 6 óráig ugyanott lemásolhatja.

Felhivatnak mindazok, akik az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 44. §-a értelmében a felszólalásra akár azért, mert a választók névjegyzékébe fel nem vétettek, akár azért mert nevük, foglalkozásuk, vagy életkoruk hibásan lett beírva; akár azért, mert valaki jogosulatlanul lett felvéve vagy kihagyva, jogosítva vannak felszólalásaikat írásban a szükséges okiratokkal fel-

szerelve, a központi választmányhoz czimezve, az 1899. évi XV. t.-cz. 151. §-a értelmében folyó évi május hó 5-től 15-ig Kelepecz Dezső irodáigazgatónál beadni.

Ezen felszólalásokat fentebb nevezett irodáigazgató hivatali helyiségében a hivatalos órák alatt mindenki megtekintheti, szokot délután 2-től 6 óráig ugyanott lemásolhatja s azokra vonatkozólag netán teendő észrevételét írásban minden beadványhoz külön, a szükséges okiratokkal felszerelve, az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 45. és 46. §-ai alapján a központi választmányhoz czimezve, május hó 16-tól 25-ig bezárólag az irodáigazgatónál benyújthatja.

Kelt Nagyváradi város központi választmányának 1904. május 3-án tartott üléséből.

Rimler Károly,

polgármester, mint a közp. vál. elnöke.

* **Számom** a Schlauch-téren meg a Káptalan-soron. Csak a sivatag hajója hiányzik: a teve. Viz t. i. nem igen van több mint a Szaharán, tehát szárazság szintén van akkora. A kalendarium azt mondja, hogy ez a csudás tavaszi szárazság el fog tartani még vagy két hétig, mikor aztán csakugyan nem lesz különbség a szerencsétlen tájk meg Afrika homok-sivatagja között. Tekintettel mindezekre: alázattal kérjük a város gazdáját, kegyeskedjék egy kis locsolást rendelni el ezen a faluvégén, még mielőtt a mi tüdeinknél is érzékenyebb, drága pénzben ültetett hársfasorok tönkremenének. Ha irántunk nincsenek irgalommal, irgalmazzanak a fáknak. Annak idején a város a Káptalan-sor egyik lakójától, a váradi püspöktől a többi között egy széles utcát, a Múzeum-utcát kapta, a vasut felől özőnő forgalom lebonyolítására, megkönnyébbítésére: egy kis regardot tehát mi is megérdemelnénk, a Schlauch-tér, Káptalan-sor és Pray György-utca porban fuldokló lakói.

* **Requiem** *Lajcsák* püspökért. Holnap, csütörtökön délelőtt 10 órakor ünnepélyes gyászmise lesz a kapuczinus-rend nagyváradi templomában a zárda nagy jótévőjének: b. e. *Lajcsák* Ferencz volt váradi püspöknek lelki-üdvéért. Az elhunyt jeles főpap hamvai a zárda templomának kriptájában nyugsznak.

* **Az Erzsébet-Orókimádás-templom alapkövetétele.** Immár hatodik éve, hogy az országos gyásznak szomorú napjaiban az *Erzsébet-Orókimádás-templom* vigasztaló gondolata megszületett. A nemzetnek szívét betöltő mélységes fájdalom nem elégedett meg a szeretetnek muló tanúságaival, hanem maradó tettben kereste vigasztalását. Ezért az ősi szent hitnek s a koronához fűződő hagyományos ragaszkodásnak törhetlen erejével Orókimádás-Templom mellett határozott. A vallásos buzgóságuk legmélyebből fakadt nagyszerű elhatározást lelkesült buzgalommal karolta föl az egész ország. Az imádsággal kísért áldozókészség csakhamar odajuttatta a keresztény kegyeletnek üdvösséges gondolatát, hogy az Erzsébet-Orókimádás-Templomnak ügye hova-tovább a megvalósulás felé közeledik. Ezt az örvendetes tény tudatja velünk a május havában végbemenő *alapkő letétel*, mely a királyi udvarnak legmagasabb jelenlétében fog megtörténni. Az alapkö-letételnek ünnepségét Országos Oltáregyesületi Kiállítás és Országos Eucharisztikus Kongresszus kíséri. E lélekemelő ünnepségek programja a következő: **Május 17.** Kedd. Délelőtt kilencz órakor *Veni Sancte* és szentmise a belvárosi fő-plébánia templomban. Tíz és fél órakor ünnepi *megnyitó-gyűlés*. Délután három órakor az *Országos Oltáregyesületi Kiállítás* megnyitása. Este egyházzenei előadások. **Május 18.** Szerda. Délelőtt szentmise s az *Erzsébet-Orókimádás-Templom* alapkövének letétele. Egész nap ün-

nepies szentségimádás a belvárosi fő-plébánia-templomban. Délu án az *Eucharisztikus Kongresszus* szakosztályainak gyűlése. **Május 19.** Csütörtök. Délelőtt kilencz órakor szentmise a belvárosi fő-plébánia-templomban. Tíz és fél órakor *diszgyűlés*. Este öt órakor *szentséges körmenet*. Kedvezményes vasuti jegyekről, előre b-jelentés esetén szállásról és ellátásról is gondoskodik az előkészítő bizottság. A tagsági díj 2 korona. Minden tag bronz emlékérmét és tagsági jegyet kap. A tagsági jegyek Budapest, IX., Rákos-utca 5. (Mária-Reparatrixapáczák zárdája) kaphatók. A kiállításra, kongresszusra s a kettővel kapcsolatos ünnepekre vonatkozó bárminemű felvilágosításért e címre tessék írni: Eucharisztikus Kongresszus Budapest, IV., Központi Papnevelő.

* A premontrei-rend nagykáptalanja. Szentlélek eljövételének ünnepére piros Pünkösdre hívta össze a premontrei-rend nagykáptalanját Jászóra a rend főpapja dr. *Takáts* Menyhért jászói prépost, melyen több fontos kérdés vár megoldásra. A nagygyűlésre már megérkeztek a rend társházaihoz a meghívók. A nagykáptalanban a szabályok értelmében minden rendház a házfőnökkel és két taggal képviselteti magát. A premontrei kanonok-rend nagyváradi társháza vasárnap délelőtt választotta meg képviselőit a nagygyűlésre. A választás eredményeként *Károlyi* Irén és *Kertész* Miksa tanárok fogják képviselni a nagykáptalanban a nagyváradi rendházat. A két választott képviselőtlen kívül *Novotny* S. Alfonz házfőnök, gimn. igazgató is részt vesz a rend nagygyűlésén.

* 400 korona a becsületes felfedezőnek. Ujra felhívjuk a m. t. közönség becses figyelmét arra, hogy a régészeti és történelmi egyület választmánya 400 korona azaz négyszáz koronányi jutalomdíjat biztosít annak számára, aki a muzeum elrablott műkincseinek nyomára vezeti a rendőrséget, meg az együletet. A ki csak egy-két elveszett, illetőleg ellopott műkinceset fedez föl.

* Változás a Magyar-osztrák-bank kormányzóságában. *Horváth* Elemér miniszteri tanácsos megvált a Magyar-osztrák-bank helyettes alkormányzó állásától. Felmentését a Budapesti Közlöny legújabb száma hozza. Ő Felsőge a fölmentő iratban egyttal megengedte, hogy *Horvátnak* említett állásában teljesített működéséért elismerése adassék tudtul. Horváth helyébe a Magyar-osztrák-bank helyettes alkormányzójává ikvai *Zeiffer* Mátyást, a bank eddigi főtanácsosát nevezte ki ő Felsőge a szabályszerű időtartamra.

* Görög keletiek áttörése. Szép, lélekemelő templomi ünnepély volt vasárnap, május 1-én a beznyei gör. kath. templomban. *Loro* község mintegy *kilenczven családjá* vétette fel magát a görög szertartású katolikus egyház kötelékébe. A szent misét és egyházi szónoklatot *Kliment* János lelkész tartotta. A templomi ünnep magasztosságát, áhitatosságát énekkar közreműködése is emelte, melyet *Perényi* Emil vitt magával Nagybárodról. Mint tudósítónk írja, *Loro* község, Nagybárod és környékének lakosai ma is hitbuzgó munkás emberek, kik ma sem hagyják magokat semmiféle bujtogatóktól vakon vezetni.

* A Szent-Anna-utcai lakosok panasza. Az idei kövezési program már meg van alapítva. Szent-Anna-utca nincsen felvéve az idei programba s ezért most kérvényben panaszkodnak az ottani lakosok. A főmérnök azt mondja, hogy Lipót- és Téglá-utczák kövezését fontos közegészségi szempontból kell mielőbb kövezni; Szent-Anna-utca kövezésére ez évben nincs fedezet. Talán az utca egyrészét azért már ez évben kikövezik.

* Májusi csillaghullás. Május elseje katonáéknál is fontos dátum. E napon a *Verordnungsblatt* egész sereg kinevezést, előléptetést közöl, melyek az érdekelteknek nagy örömet okoz. Az idei május elseje reményen felül termelte a sok aranycsillagot katonáék számára.

Táborszernagyok lettek: *Pitreich* közös hadügyminiszter, *Horsetzky* és báró *Schönaich* hadtestparancsnokok.

Lovassági tábornokok: *Lichtenstein* Rudolf herczeg főudvarmester és báró *Mertens* hadtestparancsnok.

16 vezérőrnagy lett altábornaggyá, 30 ezredes vezérőrnaggyá.

Bennünket a következő előléptetések és kinevezések érdekelnek:

A 37-ik gyalogezredben előléptek:

Scholtz Béla II. oszt. százados I. oszt. századosá.

Ghike Iván főhadnagy II. oszt. századosá a 76-ik gy. e.-hez való áthelyezése mellett.

Bászel Aurél számf. főhadnagy *Mertens* báró hadsegéde II. oszt. századosá.

Salleg József számf. főhadnagy II. oszt. századosá beosztva a katonai intendaturához.

Jekelfalussy Aladár és *Weisz* Antal hadnagyok főhadnaggyá.

Momoki *Várjon* Albert tiszthelyettes hadnaggyá.

A honvédségnél:

Philippovich Alajos őrnagy alezredessé, *Helcz* Gyula és *Przibislawsky* Ferencz hadnagyok főhadnaggyokká;

továbbá giczi-assa abblánczkürti *Ghyczy* Géza létszámfeletti főhadnagy a pápai 7. honvéd huszárezrednél a nagyváradi m. kir. honvédhadapród-iskola állományában II. oszt. századosá.

Nagy Géza alezredes, a 2. honvéd huszárezred parancsnoka ezredes lett.

A 7. huszárezredben:

báró *Klingsor* Guidó számf. százados a hadügyminiszter szárnysegéde őrnaggyá.

Jobaházi *Döry* László és *Gunga* Viktor II. oszt. századosok I. oszt. századosokká.

A 19-ik h. o. tüzérezredben:

Hummel József nyugalomba vonuló alezredes ezredessé.

* Áthelyezés. Ő Felsőge megengedte, hogy *Gálbory* József gyulai királyi törvényszéki bíró eddigi minőségében a nagyváradi királyi törvényszékhez áthelyeztessék.

* Megbüntetett háztulajdonosok. A rendőrség most fejezte be a tavaszi szemlést s megvizsgálta az összes udvarokat, tűzbiztonsági és közegészségügyi tekintetből. Igen sok helyen találtak rendetlenséget, amelynek megszüntetésére az illető háztulajdonost utasították. Ennek daczára a legtöbb házigazda figyelmen kívül hagyta a rendőrség utasítását. Ezeket most szigoruan megbüntetik.

* Névváltoztatás. Izrael Ábrahám nagyváradi lakos vezetéknévét »Irsai«-ra változtatta.

* Hirtelen halál a piacon. Nagy csődület támadt tegnap reggel kilencz óra után a Szt. László-téri piacon egy a földön holmija mögött keservesen, kinosan nyögő kofaasszony körül, ki hirtelen rosszullett s mire az orvosi segítség megérkezett, meghalt. Erdélyi Mária 55 éves kofaasszony a szerencsétlen, ki mit sem gyanítva jött ki a piacra élelmiszerekkel. Egyideig árulgatott, egyszer csak elszedült s

elterült a földön és néhány percznyi agonia után kiszenvedett. Dr. *Baróthy* Akos t. főorvos, kit első segélynyújtásra hívtak, megállapította, hogy az asszonyt szívszélhűdés ölte meg. Holttestét az elhunyt lakására szállították.

* Iparos ifjak színelőadása. A nagyváradi ipartestületi iparos ifjak ez évben is rendeznek műkedvelő színelőadást. Szeptember 3. és 4-én akarják megtartani a két előadást, s e célra a Szigligeti színház átengedését kérték. A városi tanács tegnap kimondotta, hogy közvetlen a színi szezon vége után átadja két estére a színházat, de szeptemberben nem teljesítheti a kérelmet, mert akkor a javítási munkálatokat végzik a színházban.

* Temetések. Nagy részvét mellett ment végbe tegnap délelőtt *Szabó* Pálné, *Mezey* Róza temetése. A halottas ház egészen megtelt résztvevő közönséggel, melynek soraiban ott volt városunk számos előkelősége. A temetési szertartást *Dencs* János cz. kanonok végezte segédlettel, mely után a remek koszorúkkal borított diszes érczkoporsót üveges gyászhintón a Szent László-templomba vitték, hol az elhunyt urnó lekitűdvéért gyászmisét mutattak be. Ennek végeztével a gyászmenet az újvárosi központi temetőbe vonult, hol örök nyugalomra helyezték az elhunytat.

A koszorúk feliratai a következők voltak: Szeretett jó hitvesemnek és forrón szeretett jó anyáknak — Pali, Anna és Miska.

Szeretett testvéremnek — Gyula.

Vilma, Miska, Gyula, Béla — felejthetetlen testvérünknek.

Mezey Lajos és családja — szeretett rokonunknak.

Poynár család — Megmélyebb részvétellel.

Sal család és Nina néni — Kedves Rózának.

A Bulyovszky család — kedves jó Rózának.

Molnár Lajos és neje — a legmélyebb részvétellel.

Sipos Elza, Pista, Arpád, Ernő, — Róza néniinek.

* Ugyancsak nagy részvét kísérté örök nyugalomra *Borza* Bélát, a kir. itélőtábla nyugirodaigazgatóját, kinek temetése délután 4 órakor volt. Ima után a diszes koszorúkkal borított érczkoporsót a négyes fogatú üveges halottas kocsin kísérve a résztvevők sokaságától az olasz-i temetőbe vitték, hol pár évvel ezelőtt elhunyt neje mellé örök nyugalomra helyezték. A temetésen megjelentek a kir. itélőtábla elnöke, bírái és segédszemélyzete, a kir. törvényszék bírói kara elnökével stb.

A szállagfeliratok a következők voltak:

Felejthetetlen jó apámnak — Gizella.

Felejthetetlen bátyjuknak — Ida és Nándor.

Bauer István és családja — Szeretett sógorunknak.

Nagy Lajos és családja — a felejthetetlen igazbarátnak.

Szeretett nagybátyjának — özv. Fassie Sándorné és gyermekei.

Szeretett igazgatójának — a kir. itélőtábla segédhivatala.

A Szeghalmi család — tisztelete jeléül.

Ossinte részvétellel — a Kozma család.

Mindkét diszes temetést *Veiszlovits* Adolf és fia első nagyváradi temetkezési intézete rendezte szokott pontossággal.

* Ellopott ágyneműk. *Schenker* Mihály Peczesoron levő háza nyitva hagyott padlásáról tegnap virradóra elvittek tíz párnát és két dunnát, melyeknek összértéke négyszáz korona. A nagyobb összeget kitevő kárt csak reggel vették észre a házbeliek, mire panaszt emeltek. A rendőrség nyomozza az ágynemű tolvajokat.

• **Elveszett antikhegedű.** Tegnap délelőtt a Szent László-térről a Kert és Pecze-utcák között vezető útvonalon elveszett egy hegedű tokban. A tok maga is hegedű alakú és rajta Sternberg Armin és testvére Bpest. feliratu címke van. A hegedű maga sötét barna színű antik hangszer. Belső irata szerint Johannes Kristofolos készítménye 1756-ból. Mivel az elveszett értékes hegedű családi reliquia, tulajdonosa ez uton is kéri a megtalálót, hogy illő jutalom ellenében a hangszert a rendőrségre beszolgáltassa szíveskedjék.

x **Ritka alkalom** kínálkozik most a t. közönségnek szükségletei olcsó beszerzésére. A jó hírnevű Kovács L. és társa cég ugyanis mintán Zöldfa-utca 38. sz. alatti üzletét felosztja, hatóságilag engedélyezett végeladást rendez és raktári készletét gyári áron alul hozza eladásba. Felhívjuk a t. közönség figyelmét a lapunkban közzétett hirdetésre. 593

SZINHAZ.

HETI MŰSOR:

Szerda: »Táltos« Palotás Faustia, népsimű

Csütörtök: Czigánybáró.

Péntek: Takarodó.

Sombat: Suhancz, operett.

Vasárnap: Suhancz, operett.

Fedora. A nyolczórai előadások határozottan nagy vonzerőt kölcsönöznek az otthonnak. Csak egy lézeng a közönség a színházban, aki elmegy, az is szűk a darab vége felé. Még a taps is csak úgy sikerül, hogy a viszhang megduplázza az összecsatlanó tenyerek hangjának erejét. Pedig tegnap nagyobb közönséget érdemelt volna *Szerémi* Gizella, mint Fedora. Nagy tudással, igaz ambícióval adta szerepét, amelyért sok tapsot és kihívást is kapott. Méltó társa volt, mint mindig, *Tóth Elek*, míg *Klenovits* az Ipanoff szerepével nem tudott mit csinálni, oly szegletesen játszott. Egyebeknél a szerep-nemtudás incselkedett a csekélyke közönség nagy türelmével.

Táltos. Palotás Faustia hadapródiskolai tanár darabjának ma lesz a premierje a Szigligeti színházban. A főszerepet Somogyi Károly, E. Kovács Mariska, Feledy Boris, Benkő, Örléy Flóra, Horváth, Bérczi, Bognár, Krasznai, Szarvasi, Szathmáry stb. játsszák.

Czigánybáró. Strausz pompás operettje kerül holnap színpadra első szereposztásban. Főszereplők Wlassák, Agnelly, T. Pogány, Benkő, Bekffy, Horváth, Tihanyi, Szathmáry és Rédei.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 207. Bérletszám 183. (páratlan)

Ma, szerdán 1904. május 4-én:

Táltos.

Népszimű

Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a bérlettel szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnás 7 órakor.

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3. órától előre válthatók.

Holnap, csütörtök május 5-én

Czigánybáró.

Operette.

EGYESÜLETEK.

Felolvasás a jogászegyletben. Tegnap délután tartotta dr. Plopu György táblabíró április hó 28-ikán megkezdett felolvasásának folytatását, melyben röviden ismertette *Comte* Agoston francia filozofus pozitivizmusát, és azután *Spencer* Herbert angol filozofus pozitivizmusára, az u. n. evolúció tanára tért át, a melyet részletesen ismertett. A felolvasás az evolúcionista theoriát nem fogadja el. A felolvasást a halgatóság lelkesen megéltette. A felolvasó f. hó. 7-ikén fejezi be előadását, amikor, mint halljuk többen készülnek a felolvasás tárgyához hozzászólni.

A Pinczér Egylet ünnepe. Fényes ünnepségnek ígérkezik a Pinczér egylet május 10-iki házavatója, melyre már hetek óta fáradságot nem kímélve készülődik a rendezőség. A Pinczér menház felavatását országos ünnepé teszik a mozgalom intézői s már is számosan bejelentették, hogy a május 10-iki felavatásra Nagyváradra érkeznek.

A felavatás napján az ünnepségek sorrendje a következő:

Az egyesület ujonnan épült házának avatása zárkó letétellel az egylet Szaecsvay-utcai házában 1904. évi május hó 10-én délelőtt 9 órakor. Felavató szónok: Mezey Nihály kir. közjegyző. A zárkóvet elhelyez: Ifj. Kesztvűs János építész. 2. Menház és szálló megnyitása az egylet Szaecsvay-utcai házában 1904. évi május hó 10-én délelőtt fél 11 órakor. — Ünnepi szónok: dr. Dési Géza ügyvéd, egyleti ügyész. 3. Az egylet harmincz éves történeti multjának megfelelőleg az összes elnökök, alelnökök és pénztárnokok arcképeinek leleplezése és az egylet helyiségében elhelyezése. 1904. évi május hó 10-én d. e. fél 12 órakor. Ünnepi szónok: Biró Lajos hírlapíró. 4. Bankett: Az 1904. évi május hó 10-én délután 2 órakor a Fekete Sas alsótermében. Egy teríték ára 5 korona. A Hangversenynyel egybekötött táncestély a Fekete Sas nagytermében. — Kezdetre 1904. évi május hó 10-én este 8 órakor. A hangverseny és táncestélyhez belépti-jegyek árai: az első négy sorban 4 kor., a következő sorokban 3 korona. Belépő- és számozatlan hely 2 kor. Karzat-jegy, mely az estélyre nem jogosít 1 korona.

Igazságszolgáltatás.

Megvásárolt üzleti titok. Két nagykanizsai borkereskedő cég bünyevitő feljelentést tett egy harmadik borkereskedő ellen, mert ez megvesztegette a két cég alkalmazottait, megvásárolta a két cég üzleti titkait és ilyen tisztességtelen eszközökkel elhódította konkurrensének vevőközönségét.

Az érzékenyen megkárosított kereskedők az alkalmazottak ellen hűtlen kezelés, a csábító ellen pedig hűtlen kezelésre való rábírási miatt tettek feljelentést, az ügyészség azonban nem vállalta el a vád képviselést, mert a társadalom erkölcsi rendje szempontjából elítélendő ugyan a tett, — tételes jogunk hiányánál fogva azonban a büntethető cselekmények sorába még sem vonható. A két kereskedő ezután személyesen képviselte a vádat és pedig eredménytelen.

A nagykanizsai törvényszék vádpancsa ugyanis nem osztotta az ügyészség nézetét: vád alá helyezte egy alkalmazottakat, valamint a felbujtó kereskedőt is, a tárgyalást — melyre körülbelül hatvan tanút idéztek be — május hó első hetére tűzték ki.

A fogorvos panasza. Egy állami tisztviselő felesége a mult hónapban fölkereste dr. N. budapesti fogorvost és kérte, hogy szüntesse meg kinos fogfájását. Az orvos megvizsgálta a beteg fogat és kijelentette, hogy csak úgy lehet segíteni, ha a fogat kihuzza. Az asszony nagynehezen beleegyezett ebbe, de előbb lement a szomszédos csemegekereskedésbe, hogy szíverősítőül egy pohárka konyakot igyék. Az üzlet tulajdonosója figyelmeztette az asszonyt, hogy dr. N.-nek nagyon szerencsétlen

keze van, mert minden alkalommal kihuzás helyett beletöri a fogat. Az asszony természetesen e figyelmeztetés után elállott a foghuzástól és dr. N.-nel közölte ennek okát is. A fogorvos erre rágalmasz miatt feljelentette Lőrinczy Ferencznét, akit dr. Nagel János büntető járásbíró becsületsértés címén 20 kor. pénzbüntetésre ítélte.

NYILTTÉR.

Özv. Jüngling Józsefné

állandó nagy raktára
varrógép, kerékpár, alkatrész- és felszerelésekben
NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA, (Bazár-épület).

Nagy választék *acetylén-lámpa, légtömlő és gummiköpenyben* Szakszerűen berendezett *nagy javító MŰHELY.* — *Emalírozás niclekezés* és bármilyen *javítások* pontosan és jutányosan eszközöltetnek.

Carbit napi árban!

A legjobb gyártmányu

Rössler, Jauernig, Ausztria és Stirián

kerékpárok

vannak állandóan raktáron.

Becsés pártfogását, kérve vagyok kiváló tisztelettel

703

Özv. Jüngling Józsefné.

Az első magyar vitorla-vászon-, és jutaáru-gyár nagy raktára

Radó Samu és társa

Nagyvárad, Kossuth (Sas) utca. Bihar kávéházzal szemben.

Hazai ipar! Telefon szám 240. Gyári árak

Mindenféle
Gabona zsákok.
Lisztes zsákok.
Gyapju zsákok.
Szalma zsákok.
Heremag zsákok.
Só zsákok.
Zsák vásznak.

Vízhatlan
Asztal ponyvák.
Cséplő ponyvák.
Kazán ponyvák.
Sátor ponyvák.
Szekér ponyvák.
Rostáló ponyvák.
Ropce ponyvák.

Ponyva vásznak.

Az Első magyar len- és jutaáru-gyár eredeti árszabása szerint árusítatnak.

Gépszijak, varró- és kötő-szijak, bocskorok minden méretben; továbbá elsőrendű gépolajok, towotte gépkenőcs, kocsikenőcs s más e szakba vágó gazdasági cikkek nálunk beszerezhetők.

Szegedi kenderfonó-gyár kiváló gyártmányai: kender- és len-zsákok, gazdasági kötelek, zsinórok, gurtnik, kévekötelek, tömlők, kender, kőcz stb. állandóan raktáron vannak bármely mennyiségben. — *Viszontelárusítók árkedvezményben részesülnek.* — A t. gazdaközönséget szolid kiszolgálásról előre is biztosíthatjuk. 698.

Kiváló tisztelettel

Radó Samu és tsa
zsák és ponyvakölcsönző intézete !!

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget, valamint nagyrabecsült rendelőimet tisztelettel értesíteni, hogy szabóműhelyemet Szilágyi-Dezső-utczáról május 1-től Fő-utca, Casinó-épület udvarába helyeztem át, a hol is egy a mai kornak megfelelő

férfiszabó-szalont

rendeztem be és azt a legjobb munkáerőkkel láttam el.

A legfinomabb angol, francia és honi szövetekből állandó nagy választék áll a nagyérdemű közönség rendelkezésére.

Szíves támogatást továbbra is kérve, vagyok teljes tisztelettel 740.

Fudally Bálint,
férfiszabó.

Magyar műbutorgyár

részvénytársaság.

Ezelőtt REISZ és PORJESZ.

Május elsejétől fogva

Szent László-tér, a holdas templom mellett.

Saját készítésű elegáns asztalos és kárpitós

BUTOROK

modern stílusban, gazdag választékban, gyári árban.

Szolid, szabott árak!

TANUGY.

Képesítő-vizsgálat. A nagyvárad kir. kath. tanítóképzőben az 1903-4-ik tanévre tartandó képesítő-vizsgálatra jelentkezők kelősen (születési, képezési, erkölcsi, szolgálati és tiszti orvosi) bizonyítvánnyal felszerelt kérvényeiket az igazgatósághoz nyújtják be 1904. május 20-ig. Jelentkezhetnek: a) tanítójelöltek, b) akik engedélyt nyertek. A megjelenés napja: 1904. május huszonnegyedike (24.) reggeli nyolcz órakor, amikor az írásbeli vizsgálat kezdődik. Azok részére, akik előzőleg III. évről osztályvizsgálatot tesznek, 1904. május 19-én írásbeli, 20-án szóbeli magánvizsgálat tartatik. — A vizsgálati díjak: a) az intézet növendékei 20 kor. b) idegenek és magántanulók 40 kor. c) oklevél illeték 2 kor. Nagyvárad 1904. május 2. Az igazgatóság.

TAVIRATOK.

Tisza a királynál.

Budapest. május 3. (Saját tud. táv.) Tisza István gróf miniszterelnök déli fél tizenkét órakor kihallgatáson volt a királynál.

Jókai haldoklik.

Budapest, május 3. (Saj. tud. táv.) Megdöbötő szomorú hír érkezik arról a csodálatos nagy emberről, a kihez úgy hittük, hogy hozzá nem férhet a mulandóság, aki káprázatos meséiben úgy szét osztotta a lelkét, hogy úgy éreztük; soha sem válhat el tőlünk.

Megszoktuk azt a jóságos ősz fejét mint a magyar teremtő erő szimbólumát, hogy itt legyen közöttünk, mint a mi világra szóló büszkeségünk.

Jókai Mór. Egy világ ez a név. Egy káprázatos világ elevenedik meg előttünk. Az ő mesevilága, a hol az emberi lélek, minden fensége és aljassága gigási arányokban van megalkotva.

S ez a nagy teremtő erő is kialvóban.

Szinte megremeg a tollunk az enyészettel lehelletétől: Hát mindennek el kell mulnia?

Hiszen másfél év előtt, hogy itt járt Nagyváradon, csupa élet, csupa erő volt az a hatalmas öreg ember s most hihetetlennek tűnik a hír: Jókai haldoklik.

Hirtelen, orozva lepte meg az enyészettel. Mióta pár hét előtt Nizzából hazakerkezett, gyöngékedik. Tegnap érkezett az első hír, hogy az ősz költő állapota komoly, de ki gondolt volna akkor még az elmulásra s ma már mélységes szomorú komolysággal terjed a hír: Jókai haldoklik.

Ejjeli távirataink a következőkben tudósítanak a nagybeteg költő állapotáról.

Budapest, máj. 3. (Saját tud. táv.) A délután öt órakor kiadott orvosi jelentés szerint Jókai állapota komoly, de aggodalomra nem ad okot. Később azonban az orvosaitól kapott értesülések nyomán elterjedt a hír, hogy az est folyamán válságosra fordulhat Jókai állapota.

Budapest, május 3. (Saj. tud. táv.) Este fél tíz órakor orvosai konziliumot tartottak és konstatálták, hogy a beteg állapota annyira válságosra fordult, hogy a katasztrófa minden pillanatban beállhat.

Budapest, május 3. (Saj. tud. táv.) Az egész főváros megdöbbenve várja a Jókai ágyától kiszálló híreket. Lakása előtt nagy tömeg érdeklődik.

A főváros üdvözli a kormányt.

Budapest, május 3. (Saj. tud. táv.) A főváros törvényhatósági ülésén ma vihart provokált Preider városatyá kiméletlen, éleshangu támadása a szociálista izgatások ellen s indítványozta, hogy a vasuti sztrájk erélyes megszüntetéséért fejezze ki elismerését a főváros a kormánynak.

Erre botrányos zaj támadt. A demokraták tiltakoztak. Rivaiszky kifejtette, hogy nem lehet izlésük szerint ilyen kormány hizelgő indítvány.

Eötvös Károly indítványozza, hogy csak annak adjon kifejezést a főváros, hogy üdvösnek tartja a vasuti sztrájk megszüntetését.

A többség Preider indítványát fogadta el.

Az oroszok vesztesége.

London, május 3. (Saját tud. táv.) Hiteles táviratok szerint a Jalu melletti csatában az oroszok sokkal többet veszítettek, mint az első táviratok híresztelték. Huszonnyolcz ágyut veszítettek és két tábornokjuk elesett. A japánok azóta folytatják előnyomulásukat s főhadiszállásukat Kinliencsengbe tették.

Orosz áruló tisztt.

Páris, május 3. (Saját tud. táv.) A párisi hírlapok írják, hogy Varsóban tartóztattak egy orosz tisztet, aki hadi titkokat árult el a japánoknak. Azonban a hír az oroszok vereségét mentő koholmánynak látszik.

A szerkesztőnét felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Kátrány-árjegyzék.

2-től	9 kilóig	6 krajczár kilója.
10 »	99 »	5 »
100 »	399 »	4 »
400 »	1000 »	3 ¹ / ₂ »

Ennél nagyobb mennyiség vásárlásánál még további 25 kr. engedményt adunk 100 kilónként.

Egész és fél waggon vásárlásánál az engedmény még nagyobb.

Egy hordó ára külön 4 korona, de azt teljesen jó állapotban egy hónapon belül 3 koronáért visszavásároljuk.

Az áru gyártelepünkön átveendő és innen egyszerre elszállítandó.

Vidéki fatereskedők és kiskereskedők, akik kicsinybeni elárusítással foglalkozni kívánnak, a könnyű és tiszta kezeléshez alkalmas kimérő eszközöket ingyen kapják.

A nagyvárad légszeszgyár.

TELEFON: Iroda 67.
Gyártelep 465.

TELEFON: Iroda 67.
Gyártelep 465.

Cementárugyár, betonépítési, csatornázási és aszfaltiparvállalat

ROSENBERG IZSÓ

Iroda:
Kossuth Lajos-utca 3.

Nagyvárad.

Gyártelep:
Kert-utca 10. szám.

Elvállal mindennemű betonépítési, csatornázási, aszfaltozási, gránit- és márványterazzo munkálatokat.

Betonmunkálatok: védgát, fal- és gépalapzatok, medenczék, járdák, csatornák, szökőkutak, zsilipek, hidak és átérsek o o o o o

Cementárugyártás: Egyszerű és színes cemenlapok, csatornacsövek, lépcsők, fedlapok, esővizfolyókák, fürdőkádak, szarvasmarha jászolok, mindenféle műkövek. o o o o o o o o o

Gránit és márvány egyszerű és diszes kivitelben.

Terazzo-munkálatok: Szabad sodronybetétesek repedésmentes módszer

Aszfaltozások: Kapualjak, udvarok, pinczék, járdák aszfaltozása. o o o o o

Elszigetelések aszfaltbitumennel.

Nedves lakások és pinczék vízmentesítése és gyökeres szárassá tétele.

Diszes fal- és keramitburkolatok a legjutányosabban lesznek elvállalva.

Költségvetés ingyen és bérmentve.

Mindennemű építkezési anyagok nagy raktára.

662 Beocsini Cementgyári Unio kizárólagos és főraktára. Beocsini Román és Portlandcement. Egresi szobrász és alabástrom gipsz. Valódi aszfalt fedéllemez. Kátrány fedéllemez. Aszfalt elszigetelő lemez. Carbolineum. Tinctoral. Menyezet nádfonat.

Jutányos árak!!

Árak minden vasutállomásra!

Napernyők, női színes és fekete

Harisnyák, női, férfi és gyermek

Ingek, Lábravalók, férfiak részére

Csakis e héten kerülnek eladásra

Kovács L. és Társánál Zöldfa-utca.

Hatóságilag engedélyezett **v é g e l a d á s.**

Ne használjon senki mást, mint a

690

GLOBIN

bőrtisztítószer,
mely minden czipőnemű-
nek eredeti fényt és tar-
tósságot kölcsönöz.

Egyed. gyár: **FRITZ SCHULZ**
jun., Act. Ges. **EGER** és **LIPCSE**

Fehér Jenő

uri és női czipész

Nagyvárad, Fő-utcán lévő Rimanóczy-házban
(Fábry-testvérek üzlete mellett).

Van szerencsém a n. é. közönség és a
főt. papságnak szives tudomására hozni, hogy
egy, a mai kor igényeinek megfelelő

czipész-üzletet

nyitottam. Mint ajánló körülményt, bátorko-
dom felemlíteni, hogy a nagyváradai szakirá-
nyu ipariskola czipőszabászati rajzelőadója,
illetve szaktanítója vagyok továbbá a szak-
mánál eltöltött sok éven keresztül a külföl-
dön, valamint hazánk nagyobb városaiban
mint főszabász, munkavezető s hasonló mi-
nőségben a nagyváradai czipőgyárban is hat
évig sikerrel működve magas színvonalon
álló szakképzettségem folytán képes vagyok
a legkényesebb igényeket is kielégíteni s
minden vállalatot a legnagyobb szakértelem-
mel és műizléssel végzek.

Versenyárak

A főtisztelendő papság és a n. é. kö-
zönség támogatását kérve, vagyok tisztelettel

Fehér Jenő,

czipész mester.

Hirdetmény.

„Nagyváradai Hitelbank Részvénytársaság“
(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)
elfogad betéteket könyvecskékre és folyó
számlára:

6 hóig elhelyezett **5%-os** kamatot
összeg után fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámítol
váltókat.

Jelzálogokra kölcsönöket nyújt.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre
előleget ad.

Nagyvárad, 1904. május hó.

Az igazgatóság.

720

? Miért?

nevezik

GAEDICKE

bankházát a legnagyobb

Szerencse-gyűjtődének?

Mert ott a legtöbb főnyereményt fizették ki			
Mert ott a 602,000	koronás	jutalmat	711
Mert ott 3-szor a 400,000	„	főnyereményt	
Mert ott 3-szor a 100,000	„	„	
Mert ott 1-szer a 70,000	„	„	
Mert ott 4-szer a 60,000	„	„	
Mert ott 3-szor a 30,000	„	„	
Mert ott 5-ször a 25,000	„	„	
Mert ott 10-szer a 20,000	„	„	

nyerték és

mert más gyűjtőde hasonló eredményt felmutatni nem tud.

A ki tehát főnyereményhez akar jutni, siessen a XIV-dik magyar kir. szab.
osztálysorsjáték **május 17. és 18-án** megtartandó huzásához postautal-

ványon vagy utánvét mellett

$\frac{1}{1}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{8}$ sorsjegyet

12.— 6.— 3.— 150 koronáért rendelni

GAEDICKE A. bankházánál.

Magyarország legnagyobb szerencsegyűjtője.

BUDAPEST, Kossuth Lajos-utca 11. sz.

Postatakarékpénztári befizetési lapokkal az össz-
szegek postadijmentes átutalhatása céljából kívánatra
szivesen szolgálok.

Levágandó rendelőlevél:

GAEDICKE A. urnak

BUDAPEST.

Sziveskedjék czimemre I. osztályu eredeti Magy. kir. szab. osztálysorsjegyet
a hivatalos tervvel együtt küldeni.

Az ellenérték: .....korona utánvételezendő
postautalványon küldöm

Pontos cím

Név

Allás

Lakhely

Utolsó posta

A nem kívánt módosítást
előrendő